

Србобран издава трипута на недељу.
Предлату примају све ц. и кр. поште, познати скупитељи и уредничтво (грчка улица у кући број 1419.)
рукописи враћају се натраг.

СРБОВБРАН

Предлатна цена
по три месеца 3 форинта на по
год. 6 ф., на год. 12 ф. н. н.
Одласи: мања до 20 врста
за трипут става 2 форинта 30
новч. већи преко 20 до 40
врста, 5 форинта аустријске
вредности.

ГОД. VI.

У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 25. МАЈА 1866.

БРОЈ 58.

Нови Сад 23. мај

У решењу шлезвигхолштинског питања учини в одесудан корак. А то се има вахвалити само Аустрији, која е у том питању *правим* путем ударила. Она се преко свога посланика у Франкфурту наменила, да се с Пруском не може сложити, и да цела ствар предав *нѣмачком бунду*, да е рѣши; она ће пристати, како он сврши.

Да су пређашњи аустријски државници у почетку судара са Данском ову ствар нѣмачком бунду били оставили, може бити да данас не би ове на бар свако описне кризе било. Али сад тежко да ће моћи без рата проћи. Ер данас немамо пред нама само шлезвигхолштинско, но и друго многоважније *шампанско* питањ.

И поглавито ебг овог другог питања вду по желји цара Наполеона министри спољних дѣла у Париз, да покушају, не би ли се узайним договором нашло лепа садашња опасном европском стању.

Ако стои то, да Аустрија знаод свога достојанства држи за Мајтве накнаду у новцу признати, о чему ми не сумњамо: онда е вѣроватно, да ће се талијанско питањ морати оружем рѣшити; ер тежко е наћи в у име накнаде дѣти Аустрији достојне *шершорилане* и кнаде. И сами подуваннички бечки листови држе, да е та накнада са многим тегобама скончана; ер тежко е наћи, што *ниче*, па да се Аустрији даде.

Да се пак и у самој Бавлској од конференције никак не надам, да ће она моћи талијанско питањ мирним путем рѣшити, види се из главног вѣсног органа, кои о разрѣши конференције већ узавред ово явля:

„Талијанска ће, вели, едина сила бити, која ће одредѣлно вахтвѣнѣ ставити. Она ће искати, да јој се Мајтве уступе. На то ће се Аустрија, ослањајући се на своих 800.000 войника, извесити, да она ништа не тржи, и да хоће да у своје праву на југу и сѣверу остане. Пруска не ће смѣти ништа вахтвѣвати. Кад би сад за руком назвали, нѣмачке силе привелѣти, да се у питању кнежевина пре суди нѣмачког бунда покоре, онда би јошт могуће било мир одржати. Онда би остало јошт најтеже, *мајтвачко* питањ. Накнаде су само на папиру лаке. Ер дунавске кнежевине Аустрији у име накнаде водати, то е противу моралних начела овог етолеѣа. Да се Аустрија на рачун Турске обезштети, то јошт ковако пролази; ер *турска влада мало има за слава*. Али ово би било противу уговора. Остало би дакле да се *накнада у новцу* даде, и Аустрија би, као што „Т. ймо“ мисли, мало увиѣзности показала, кад би хтѣла кушати, да владу своју простире на друго незадовољно становичество.“

Ако овај орган изражава миѣние свое владѣ, онда конференција не ће ништа свршити, ер Аустрија тежко да ће се приволѣти на накнаду *новчану*.

Неки листови авише, да е войвода црногорски, *Мирко Пештровић*, отишао у талијанску и свакојке комбинације из тога правнише. Оваким гласовима не треба вѣровати; ер Црна Гора стои са Аустријом у пријатељском одношено, и као што е познато, добила е од њѣ у најновише време *леп дар* у оружју.

Из Париза се явля, да е Порша на novo навала, да е *войском* у *подунавске кнежевине* уѣе; али јој е одговорено, да се тога мане, ер би тај корак по *турску царевину* могао бити *кован*.

Угарска и нѣмачко питањ.

Видели смо не само из органа барона Етвеша, него из самих тако званих либералих мађарских органа, да Мађари желе црревину на две равноправне половине подѣлити; да они у еднѣи, а Нѣмци у другој поли над славенским народима мах отау. Зато не естано предикую дуализам; зато су удрли очи на Франкфурт и нѣмачки бунд, кои свима осталим аустријским народима никако у рачун не вде.

Да се увѣре наши читатељи, како я у давнишим најпритичним државним оболностима бечки Мађари о одношено Угарске према нѣмачком питању мисле, навешѣмо прихѣра ради едан допис, кои е из Беча у нѣмачке обште новине послан. Овај чудни допис гласи овако:

„При свем опором непријатељству, кои између Аустрије и Талијанске владѣ, никак е могуће, да ће Аустрија уз престојну накнаду пре свој положай у Мајтвема манути, него у Нѣмачкој Вѣи и из обзира на Угарску, кои би се у рату са Талијанском давако врло нѣдесерентно владѣла, ала у толико ревностнише за войну противу Пруске на браннику стои, не вѣроватно е, да ће Аустрија у својој нѣмачкој политаці поустити. А и у Угарску има у штом животно (општану) корист, да се нѣмачки положай Аустрије скочи, ер само у шоме *положи* *прошнѣвске* *прошнѣ* *владарѣг* *славенског* *элементѣ*, Угарске е повнаниѣ у овој по Аустрију тако знаменитѣи кризи *диено*, и сасвим удешено, да владѣ никаких препона на пут не маје. Држите ли ви, да Аустрија не осеѣа ово уздржаванѣ Угарске, и да се на то не ће обзирати? Али баш зато, што се користи Угарске у овој точки са користи Нѣмца аустријских слажу, морамо труду Мађара подину усѣтих желати, и ведати, да Аустрија и нусти, пре нег што дочека, шта ће среѣа юначна рѣшити.“

„П. Лонд“ брже болѣ похитало е, да своим читатељима саобшти овој непријатељски чланак, у коме се отворено противу аустријских Славена конспира, *прошнѣу* *Славена*, кои данас на бойни полю близу *дво* *шрѣдине* *аустријске* *войске* сачинава.

Славени су спасли Аустрију од Турака; Славени су спасли Аустрију и владѣју динѣстију од *унуштраних* *непријатеља*; — и овет и данас јошт терју Мађари и аустријски Нѣмци *нѣмачку* *политику* и конспирѣу с *нѣмачким* *бундом* *прошнѣ* *ших* *за* *Аустрију* *наиваслужниих* *Славена* и нѣховог народног живота. Овака политика, што се свѣе образе и раздѣра међу народима аустријским, довела е државу нашу до данашнѣг критичног стања. Да су Пруска и Аустрија оставиле нѣмачком бунду, да рѣши шлезвигхолштинско питањ, не би данас ове непријатке имали. А то се питањ управо највише и тичало нѣмачког бунда.

И јошт не ће ни Нѣмци ни Мађари да увидѣ, да у Аустрији не може спасоносна бити политика, кои има пред очима вкључаѣо корист еднѣи или другог народа; она хоће супремацију над Славенима, пак мах их то и саваг устѣва стало.

Ми ово понаша в Нѣмца и Мађара спрам Славена не и жемо другачише тумачити, него као слабост, да не речемо болест народну, кои е по сво аустријске народе од еднѣи штетних послѣдѣца.

Славени су свгда спрам других народности толерантни били. Они су таки и данас, и жеде да Нѣмци и Мађари и по прошлости и по садашности достојни положай имаю. Али тако него желе, да се и они, Славени, кои абсолютну већину аустријског становичества сачинаваю, као *народи* *прино* *владу*, кои по нумеричној свој ѣ величини и по плим теретина, кои спосе, имаю такоѣр право претензије чинити и на све благодети политичнонародног живота.

Дакле сваком свое! Што аустријски Нѣмци траже своас у нѣмачком бунду, јошт некако би ми се могао опростити, ер их на то побуђуе име, крв и озик; али шта мађарски элемент тражи изван своѣ доховине код странѣиог елемента? Не зове ли се то *издавати* *обшту* *угарску* *отачбину*, *кад* *се* *прошнѣу* *нѣних* *осталих* *народа* *саваг* *чини* *са* *за* *граничним* *страним* *народом*?

Како се то слаже с досада проповѣданом мађарском братинском любви према осталим мађарским народностима?

Било е, а и бит ће народа, као я люди, кои хоће на *дѣв* *столицѣ* да сѣде. Али некуство нас учи, да испод такѣих люди, на и народа више пута се обаѣвѣ столице намакаву.

Ратне припреме.

О утврѣнею Беча пише „Мил. Цитг.“ слѣдеће:

„У садашнѣм времену, гди европски рат предстои, наравно да се против утврѣнеюг какѣог окола код Беча у начелу ништа прихѣтити неби могло, кад би такови већ постоѣо; ер престолница, на раскрѣшѣу свию главних комуникациј са европским мерама, без сумњ е најважнија стратегична точка.

Но подизанѣ такѣих пространих утврѣнею теи сад неби никѣко одговѣрало користи, којѣи би се од туд издѣли. Најманѣ 200 милиона, кои би се на утврѣнею Беча потрошили, тежко да би их сада, гди држава за много важнија подуѣѣа неможе новца да насмаже, набавити могла; и и више година требало би, да се то огромно дѣло доврши, дакле у предстоѣнѣм рату неби од туд баш никакѣе користи бити могло. У меродавним круговима као да добро знаю, да такѣо утврѣнею покрај грдног домашнаг олучених тѣпова, и покрај сѣдног за нападѣнѣи положай на западној страни Беча, дуго држати се неби могло, и тако, кад би баш до тога било, да се престолница закрили, то би се много болѣ и ватише са заваду, гди таковог нека, са утврѣнею Беча, или са поправанѣи и довршенѣи утврѣнею код Линца учинити могло.

Но овде се на то иде, да се сигурније свѣза између дунавских обала постигне, а нарочито на то, да се Беч против непријатељског напада са сѣвера брани; свако ће увидѣти, да е то пушно, а оно сѣтек са главом од моста у предложеном простору постићи дае.

Узмимо на пр. — а у рату треба да смо на све приравни, и да ништа на случај неославно — да наша сѣверна войска у Моравској надбвена буде, и да се до Беча потисне, то би она, ако неби глава од моста, која би е бранила, било, на левој обали Дунава, док би преко моста прећи хтѣла највећи опасностима наложена била. Говѣна од непријатеља войска, да би себи прелазак терена осигурала, морала би код Флорисдорфа непријатеља дочекати и туђи се, а од излазка ове битке наравно да би зависило, да се и сама войска и престолница спасе. Баш кад би за руком и испало, да моетѣво за времена поруши, а то се по нагубаљном у поправку бою редко извести да, не би могао Беч сигурно бити, да га непријатељ са левој обале Дунава из топова небие, почем нови топови до 4000 корѣци далеко бѣдаю, а варош сама не одстои далеко од левој обале Дунава.

Такѣих несреѣних догађај наравно неби свѣбѣти било, кад би утврѣнею глава од моста била. Уступѣјућа войска склонила би се за обоне код Флорисдорфа, пак би тако непријатеља пранула и могла, да се већ на три милѣ пред Дунавом заустави и да се намеети, како би главу моста редовно обсеести могао.

Напоследку не треба и на ову корѣт да забравимо, нею войска од главе моста код Беча и у погледу маневрирани имати може, ер она е са офензивним нападѣнѣи на Фланку (бок) и леѣа непријатељска у стању предупредити, да непријатељ на десну обалу Дунава не пређе, а друго може од туд и на страну отићи, и гдѣгод код Пожуга, Коморана или ва ком другом месту скупити се и преко Дунава прећи, пак тако против повратѣ лише непријатељске оперирати.

— Набавланѣ од 13000 комада волова за войску, кои е пештанско еднѣо друштво на себе пришло, на врло е занимљив начин текло, пак тога ради и заслужу е, да се овде спомене. „Ванд.“ преповѣда о том слѣдеће: Генерал-Фелдмаршалекар Фриш е средства уостребно, да лифѣровањ кратким путем изврши; немоговши ни до какѣог резултата деѣи био е принуђен, ратном министру саставланѣ едѣе специјалне комисне препоручити, кои се 11. маја в скупи, да међутим подишено еферте за лифѣровањ испита, и да ове, кои најманѣ испали буду, за лифѣранте прими.

Тога дана лимитирана е била цена говѣѣине за страну ерара 33 ф. 50 нов. по центи. Ово е вато учинѣно што е Вилх и Инсбрук, куда лифѣровати мора, доста удаљѣно, а друго в зато, што су тамошњи месари као вештаци тако за право нашили, а напоследку још и за то, што е био глас пуко, да Пештанско друштво испод 35 фор. центу говѣѣине дати неможе. Шки шта е било? Друштво ово хтело е набавланѣ меса на себе пошто по то узети, зато се у четри одсека подела и овако међу собом уговори: да у свет нусте, како од 35 фор. лифѣровати немогу, а овамо да ерару лифѣровањ за много евтишию цену од 28 фор. 50 нов. понуде. Тако в учине. Едан одсек тога друштва понуди се, да за ерар центу говѣѣине по 28 фор. 50 нов. ли-

феру у Унгар. Хрдиш и тако из приврела на удаљна места, куда се говеђина носити има, износи цена све едно на друго 31 фор по центи.

Наравно да су сви други, кои су се за лифферовањ привили, тим начином победни, ер су више некади, и немогу да понају, како се може у Амблани, Влаху и Иасбруку по ту цену меса дати, кад у Бечу већ 30—32 нов. кошта.

Што међутим ови, кои су са пештанским друштвом конкурраше, постаји немогоше, то су два галичка трговца постигли. Одма, чим е сферент реченог друштва привили, дођу ови у Беч и понудило се ратно министру, да ће говеђину са 2 ф. етинне по центи лифферовати, него што су пештански матадори понудили. Понуда ова галичких лифферанта или се могла из више узрока примити. Они се на то Н. Вел. цару са молбом обрате, и држали су за цело, да ће там путем пештанском друштву лифферовањ из шака избити. Но е овим су слабо успили ер ерар не само дав и етинну цену, него и на могућност лифферовани пазво будући е то лифферовањ с великим трошком скончано, особито кад се топлики квантум волова за кратко време купити и войсци предати мора.

Покрай овог тога е стална комисија опет нешто двоумила. Галички лифферанти нудило центу говеђине у 2 фор. етинне него пештанско друштво. Во едан тежак е обично 5 центи, дакле би ерар тим начином на едану волу 10 ф. хасивно, а 13500 комада износи на 135000 ф. „Ванд.“ неверуе, да су ови галички лифферанти из родољубива то учинити хтели, но само зато, да пештанско друштво побико.

Из Кобленца јавило, да се войска скупили непрестан, као што се од јуче мислило; изпротив ово се још у већој мери предузима у пркос едина о конгресу провешеним главовима. За мар као што се види, говоре речи, а за рат само дело. За четири дана наређени су у Келну за сваку ноћ за 11 000 момака колица. Из градова на левој страни Рајне све су пешачке регименте извучене; ландверн морају гарнизонску службу чинити, особито у Луксембургу, Сарлугу-у, Кобленцу и Майнцу. У последња ова два града било е од пре по 3 пешачке регименте, а сада само по една. — „Монитор“ опровергава сну вјест о тайном уговору, по ком би Пруска Француској провинцији на Рајни, Италији острово Сардинију уступити морале, и вели да е то све намишљиво. Тако е исто и год. 1859. говорено, да е уступањ Нице и Савоје измишљиво, а у самој ствари истина е било. — Пруске новине допосе опет неколико наименовања од поручника па до мајора.

Шлезки едан лист јави: Почем е први и други пруски кор у Шлезију дошло, то се можемо надати, да ће већи део ове войске по висинама око обала Одре намештен бити. — И том том листу пишу од „саксонске границе.“ Ових дана било е код саксонске войске више времена. Пре кратког времена била е престолница са свим празна, а сада е недалеко од ове знатај део саксонске войске концентриран. Међутим као да се опет за овај први помишљав дошло, а то е, да се непријатељ пред кањима Дрездн дочекат. Број скупилине око Дрездн войске износи 15—20000 момака, друга е войска код Майсна и нешто и у планинама. Сва скоро артилерија стои код Майсна и Дрездн, а у Шемницу налазе се само две батерие.

Бечки неки дописник „Келн. Цинг.“ пише за уступањ Млџачке без сваког околишенија пруску Шлезију.

Ако су конгресне све, вели тај дописник — раде, да рат одклоне, но опет да Млџачку са Италином спое, то морају Аустрији напнаду за Млџачку понудити. У Бечу пак држе, да се напнада само у пруској Шлезији примити може. Против тога диже се сва пруска преса и влада са еднотушним огорчењем, држећи, да ће то конгресне силе одбацити. Незначи ли то оно исто закључити, што се од Аустрије закључило. Зашто да Аустрија лакше уступи Млџачку, нежли Пруска Шлезију? Кад се о том говори, да се Аустрији за губитак Млџачке подунавске и турске Далмација у напнаду даду, то е овдашња влада изјавила, да она ту напнаду неприяма. Истина да ове пуне и занемарене земљ у својој унутрашњости још доста сакривеног блага имају (премда су на дуже времена економично изнестане) али да се блага подигну, да се земља изданим и поседа вредном учини, морало би се много новаца уложити, морали би газодени путеви, вересционе банке, школе за земљодљавне, индустријали заводи, занатлиски ремештај и др. подићи, ваљано уредити са вужном управљајућом снагом снабдјети, и тек онда неколико година чекати, да се плод овог труда уживати може. Но за то

нема Аустрија у ов њ пар ни новаца ни времена. Али ако би Аустрија преко свију та тегоба прешла, и склопила се, да ове земљ прими, то би за цело на противност Русне и Енглеске изашла: Русне, као би пут у Цариград великом којом силом се би препречен видјала, Енглеска, у кој интерес лежи, да се целокупност Турске колико е могуће неповриди. Енглеска би увијала у одцелену које провинцију початок распаданја Турске и решена оног страшног великог источног питања, пак би одсудно против тога била, да се ово перешти. Лондонској политизи неопсредована, која се већ сада јулати почела, био би крај. Како дакле да се млџачко питањ на конгресу реши? и то за кратко време? Ламармора рекао е странам дипломатама, да само још неколико недеља чекати може; ако међутим небуде погледа, да ће Италија Млџачку италијан путем задобити, онда ће морати нападат. — И *Шлезвиг-голштинско* питањ комбинајато са преустројеним савеза не мајв тегобно. Више него годину и по хтела е Аустрија у ствар са самом Пруском на онакови начин изравнати, које би Пруској веће користити, а Аустрији тек само умерену напнаду прибавило. Но садашњи пруски кабинет као да и не јасно сва одношенија промотрио. Гр Висмарк потискивао е Аустрију све даље и даље од пруско-аустријске тачке изравнања узимао е свако понуштанј за слабост и употребио га е за нове, све више вређајуће напнаде и изазивања, тако, да Аустрија напоследку ништа друго неостаде, него да лично изравнањ са Пруском са свим одбаци и да се дефинитивно на *савезно праго* позове. То е било са другом денешном од 26. апр. Од како е овај писмени документ јавности предан, није било могуће, да Аустрија на решењ тога питања каквом напнадом пристане, ер би се тиме оред другим немачким државама ако и на увек компромитовала. Како ће савез ово питањ прешити, може се знати. И какав би интерес имала која од конгресних сила осим Пруске и Италије, да против прејуде савеза устане? Или би друго какво решењ имало погледа, да се на конгресу свестрано усвои? Да ли ће Пруска и овда хтели, оружја латити се, и своје биће на коцку метнути?

Нови Сад 23 мај.

Гимназија боловацка, кој е ове године државном помоћу на велику гимназију подигнута, била е у великој неприлици, што јој се до данас обећана помоћ, по свој прилици, ебог кратичних државних околности, није послала. Као што чуемо ово ће неприлике скорим нестати, ер свети *пашарлар* ургирао е ових дана, да би влада што пре изволела нуждну новчану дотацију асигурати, ер Другичије Патронат не би смео до године нове разредје отворити и стециште за професоре развистати. — И видјав двора епископског у Новом Саду, о чему се већ од 1853 г. ради, ваљда ће се већ едном одобрити. Као што чуемо, та е ствар св. Патријарху ради последниј и пресудног мишња стигла, и већ е с најбољом препоруком вишем мјесту одржављена.

— Наша позоришна дружина бази се сад у Будиму, где ће 10 представа дати, а после ће се у Нови Сад вртити.

(Србско нар. позориште) Извод из записника седнице управљајућег одбора србског нар. позоришта, држане 13. фебр. 1866. под председништвом г. Павла Христића, местозаступног начелника србског нар. позоришта.

Умољав се подначелник друштва Јован Борђевић да по решењу главне скупштине зготови молбеницу на угарски и хрватски сабор ради одобрења субвенције из државног фонда и за србско народно позориште.

Одређују се чланови, кој ће се договарати с адвокатом Борђем Кондоронином, кој се изјаснио, да е готов у својој новој кући зграду за позориште подићи.

На молбу 63 Сомборца суспендује се под 19. септембром и. г. докишено решењ у погледу отпуштани позоришних чланова Димитрија Коларовића и Јулије Коларовићеве до праог најизванг ексцеса Димитрија Коларовића.

Седница управљајућег одбора 7. априла.

Темишварска и загребачка генерал-команда хрватско-славенско и кр. угарског намесничко веће допуштају да може дружина србског народног позоришта представе дати за годину дана у подручним областима.

Узима се на знањ молба члана позоришне дружине Димитрија Коларовића.

Ц. и кр. привилегисано дунавско паробродско друштво даје бесплатан подвоз на пароброду позоришном агенту Светозару Брестићу од Бао до Земун.

Др. Светозар Милетић, посланик на угарском сабору, чини управљајући одбор најљубим на то, да ће међу одборима саборским у Пешти бити и тај одбор, кој ће се о разним земљским потребама саветовати, на е тога да се и управљајући одбор обрати на сабор угарски ради сарамерне земљске помоћи у корист србског народног позоришта, да би тако иста ствар предметом одборских саветовања могла постати.

Упустиће се у погодбу са друштвом србских дилетаната у Ст. Бечу ради прекупа њихове гардеробе чим дружина србског народног позоришта у Нови Сад дође.

Јован Борђевић о глумцу Борђу Пелешу, кој е у Сентомашу болестан остао.

Јован Борђевић јави да глумец Коста Бранковић не ће да се врати у дружину.

Прима са предлог Јована Борђевића да се милост, кој е глумцу Коларовићу дана, и на глумца Видаковића простре.

Игњат Деметровић, трговец из Суботце, шаљ обвезницу од 200 фор. на фонд србског народног позоришта, 6 ф. као годишњи интерес на јо, и различитих ствари за гардеробу у вредности од 59 фор. 65 нов. а. вр.

Седница управљајућег одбора 3. мај.

На допис Јована Борђевића решава се: 1. да се позоришна дружина из Вуковара у Нови Сад врати; 2. да секретар записнике за своју седницу и одборских и оба одсека, србским листовима у изводу достави; и 3. да се главна скупштина друштва за србско народно позориште са главном скупштином „Мат. це Србске“ у едно време држи.

Читав е записник байског позоришног одбора о сваји и боју између глумца Коларовића Рашића и Шкорића за време бављени позоришне дружине у Бан, и истрага, кој е Јован Борђевић о томе водио као и искази: Коларовића, Рашића и Шкорића.

— На основу ове истраге и исказа од споменути три глумца закључено: да се Коларовић и Рашић као главни и едина кривци из позоришне дружине отпусте; а Шкорић, кој е у толико скривно, што се у боју упустио да Рашићу помаже, да за каштину губа за три месеца трећину своје плате.

Невереван позоришни у Сентомашу Новак Голубски о глумцу Борђу Пелешу.

Ц. и кр. финансијска окружна управа у Новом Саду потражује од Јована Борђевића неке пристејнице за огласе у „Србском Дневнику.“

Јован Туромај
секретар срб. нар. поз.

Д О П И С И.

С. Вуковар.

Године 1862. држало е свештенство архидијезе ове главну скупштину у Карловци ради уређења постојећи штатута свештено-удовичког завода свог. Тако зна, како се до главни скупштина тежко долази, тај ће признати, да е прилику ову мудрије употребити требало. Свака скупштина по важности и величини предузетог рада, мјри и оротор времена толики, колики е за предузеће ибно вуждан и потребан; а скупштина ова, у едном седану и састала и развила, повривши дело своје проти Карловачком и Митровачком, кој се својоволно подудило и објавило, постало е штатуте преустројати, и дело своје, пре нег што га главни скупштина на одобрењ поднесу, путем новина јавности предати, како би га сваки члан завода проучити, и себе за будућу скупштину са примјобама приготовити могао. Обећањ прелазу у дужност! — Познавајући неуспјани труд едног и другог г. протопресвитера, не двоумимо, да су они цео операт за будућу главну скупштину приготовили: ал ево већ 4. године, а ни скупштине, ни устројство, да знати можемо, на што ћемо доћи, кад доћи будемо.

Цџ, кој е ради свештеничко-сиротански завод овиј заведен и подигнут, главна е: *осигуранд живота свештенички сир та наши*. Кома е садржај постојећи штатута познат, лако ће увидити, да баш у главном не одговара најљубим цџи завода нашег. Они, ко да су прављени едино за осигуранд завод, а са осигуранд намиј удовица стојмо горе нег на шантавој ноги. Ма обемо и морамо сложено радити око подизања и напредка нашег завода, ал исто тако обемо, и свима силама настојемо, да нови штатути, нама и нашим сиротана не

читаю тако строге законе и смртне пресуде, ко што нам читаю истовошти штатути.

Нае ли то велика неправда, кад помислимо; да в завод наш толки данас нарастао, да пограј му-дрог и у будуће руковаљ о сигурности и напредку његовом ни најмањ двоумити не требамо; а при том кад знамо, да има спрота наши ков се пребљаю од немла до недрага, и гину од зиме и глади, на обшту срмоту нашу, и завода нашег.

Може бити веће неправде од оне, коју е по § 17. постови штатути, постигла удовицу почив: пароха Прогарског Сечанског, да она, и остале спроте свештеничке, ни за што, већ зато, — што су се суирули и оцели њихови, пре нег што су три године, њиховог у фонд ступања, пропекле, обштом судбом у вичност преселили, — пред туђа врата данас ићи и у бди својој уздицати, и сузе проливати мораю. Ели то осигурањ наши удовица? — али то цѣл нашег завода? — да се спроте наше, по смрти вашој, без сваке помоћи са очалим б-ре! — Шта е скривила удовица Сечанског? шта ли су скривила остала спрота дѣца свештеничка, да им § 17. по смрти вашој овако тиранску севтеацију чита? — Ово е страшно, за све будуће чланове завода нашег, ер тога нема, кои би покрај оваке сигурности живота, сигури био да испод мача § 17. проћи неће. Малоста! малоста! браће свештеници! а не смртне пресуде, изгледаю спроте наше од нас.

Прва будућа скупштина, баће од самог измена тврђа, ако бди у невољу ови спроте свештенички не ублажи и не олакши, и оной, спротама нашим претећом опасности, за свагда не доскопи. Постову уредбу § 17. исѣмо тринти више; она иже ни постала од нас, него е произишла, и морала прованћи од оног, кои не зна шта е бди и невољу кои не зна шта е отац, кои се на смртној постели својој, са бригом о бди судби сатне дѣце, коју по себи ост. влја, страшице бери, него са смртним музика своим.

Ма смо дѣла свичивањ нови штатути за завод наш позитивн реченој господи протам, а разум се, да одобрењ тога дѣла задрживамо за главну скупштину. Ово мора врић кроз чистотели огань на главној скупштини нашој, а сатим се обе то да важе: да е зато више дана и већ престој времена потребни. Ми неѣмо скупштину саставити, части и весели, већ у правом смаслу скупштину благодетног рада за свештеничке спроте наше.

За то овим умољавамо гг. протопресвитере: Карловачког и Митровачког, да нам оперте своје трошком завода нашег, у потребиом броју тискане, путем дотачни протопресвитера на развињен што пре поднесу, а по том код њгове Светости корак учине, да се главна свештеничка скупштина у том погледу, шт. пре сазове.

А. Из Среди: Вацке 21 мая

Шгета, коју е мраз починио, како кои дан све се веће показуе. На почетка се мислило, да е само боестану, и ваноградина он знатне штете нане; али сад видимо, да е рана иво страдала. *Жито се већ на више места почињ за сено косити ер од њга нема ништа.* Са свию страна стажу гласови, да е оно озебло. Пак и од оног мало, што е остало, не ће бити ништа, ако му скоро топли обилта киш не падне. То нешто стои и за кукуруз, кои е после мрза наново изгерао.

Ина се дакле чудити, што цена рани тако ико скаче. Люди се боје, и то основано, да ова година не постане 1863, или јошт гора; ер сад имамо и страхан рат на прагу, кои год 1863 ни смо имали.

У Сомбору, 22. мая.

Видим да „Србобран“ прилежно све позаве у животу народа нашег бодрим оком прати, и без сваког обзира едино на добро и напредак смера, на е тога држим, да неће излишно бити ако свету нашем ово неколико речи доставим. Као свуда тако е и код нас ладноћа времена и мраз сваком усесу јачо шкодно, нешто е савсам потајнио, нешто е по врло мали део ране на мру оставио. Но било сад како му драго — есен ће, а особито зима по већину народа у целој околини врло јадна да буде. Доим у неким и барским листовима читам, да сеоске и градске старешине посредством подрчних своих о штети по пољу извешћу се, могу у похвалу и као знак не само савесте службе, но као племенита човкољубља о сомборском градоначелнику то овде навести, да се е у свим крајина хатара нашег сѣм своим очима нежалели труда о стану, наших усесе уверно, и ако се олакшице за народ

какве тацало буде, држим да ће народ у својој господи поуздану подрору да нађе.

Пре неколико година умро е овде Мата Панашица адвокат и завештао е после смрти своје неки добра у вредности од 3 000—4 000 фор. а. ер ни ту цѣл да се годинина камата смртним сомборским србским њерма на удадбену управу да. — Од како су та добра у новац претворена и у сиротинску благодѣлу у своти од 3 500 фор. а. ер увешена, има већ три године. До данас још од те добротворне цѣли никаква пораба учињена нма, но као што сам поуздано извешћен намерила е сиротинска власт ове године желья родољубивог пољовика одговорити, стидити обштин и народу припомоћи. Да ће то од врло добра уољва бати нема сумњ, а наине данас гди народ у озавко са своју страна под невољом и теретом ништи. —

Беч, 20. мая.

Наша е влада дефинитивно закључила, да е гр. Менддорф на царском конгресу заступа. За другога заступника одређен е кнз Метерних, као што ће у обште посланици свию 5 велесила као други заступници дотичне владе заступати, музикајући Француску, коју ће едног дипломату за другога свога пуномоћника наименовати. Гр. Менддорф намерава у недељу у вече на пут за Париз крећути се. Кад ће се конференција отворити, нема још ништа извешћено, а е тим још мањ и же се одредити, колико ће времена ова траати. О какви и накнади овде врло мало надежде имаю. Да се у том правцу нешто иштај подетакне, држи се овде, несмотрјући на правно становиште, за врло опасну експериментацију.

Овде се неверуе, да ће цар Наполеон сах конференцију отворити. Делеше, ков су овде предане, равногласне су са ошима, ков су у Франкфурту предане, и за ков суу све обвине имаме.

По најновим гласовима из Букарешта чуе се да народ све више вољ показуе, да принца Хоенцолерског за свога кнеза призна.

Међутим њгов е положај још едвако несигуран, и њга сматра изванска дипломатичка као начелника резолуције. — То е посведочено, да е избор њгов резултат пруско-таллинске махинације. Да ли е и Француска ту поменана, веда се одедно казати, али инак чини се, да су чешће и жаље агитације и договори пруског посланика у Паризу гр. Голца са Наполеоном управ на то удешени били.

Угарска.

Адреса, коју су пештавски грађани Н. Вел. и ру послали, садржи ове главне ставке:

По сведочбј новѣстице угарски е народ свгда са непоколебимом верношћу и неварушним привржењошћу свога краља, свою отачбину и ове устав бранио, ков е обшти извор и залог моћи и среће круне и народа. Ово од сротаца наслеђено мисленик подранио и грађанство кр. слоб. пароша Пеште дубоко у срцим гудило, и сабудући стојица своих предака, и поснедошављући њихов исторични карактер, диже ово јасно св. и глас исто тако у очи садашњег кобног времена, као што се свгда трудило, да В. ц. кр. и апост. Величество о својој најдубљој едностии и непоколебимој привржености увери, како би посведочити могло, да е за ствари свога монарха највише интересирато, живици, да е всх. д. овак са њиховом судбом свичици и од ове израдели.

Примите В. Вел. овог овај перни израз наших иичетних осећањ и дозволите нам, да ошеме претпозителу молбу додати можемо, да В. Вел. у знак највишег св. и очинског и владалачког повереня у овом случају, кад би догађаји можешити неизбежног рата В. Вел. на чело своје храбре војске поставило, за нашу узвишениу краљеву и највишу владалачку децу срце наше отачбине, Будим-Пешту за обиталиште избере, и тиме и њговојој нашој желья за доста учини.

Усређите В. Ц. кр. апост. Вел. нашу отачбину и перне грађане арестоанце тим утешављућим одликованљем, те ставите овај драгоцен залог највише любви и краљв. повереня под заштиту народне верности и чести.

Тробдна краљвина.

Сеньска бискуп Мирко Ожеговић својске се сузивио, да у својој Диедези тако зване глаголичке обреде при богослужену уведе. Познато е да су неке хрватске бискупине од наше повлашћене, да католичко богослужен на славенском језику обављати могу.

У Загребу, 28. мая. Адреса коју е градско заступство њгов. Велич. послало, гласи овако:

Ваше цес. краљ. апостолско Величество! Господару и краљу нам премилостиви!

Све од оног времена, докле допире познати наше народне повестице, пак до дана данашњег, остало е народ хрватски вѣда веран временом владоцу својом; и кад год е — ма са ков стране — изпретила погубелна, остроний монархиа Ваш. Вел. упок су храбри синови народа хрватског међу првих били, кои су реке крви своје проливали за обрану силне куће и престола Вашег Величества и за обстанак целокупне монархиа.

Како увек, тако и сад, где по с више стране од смела и силни неарителја држави опасност прети, одзива се познату премилостивага краља свита и устаде на оружје народ хрватски и већ стражу страже на граница царств синови њгови, приправни срчно сузбит изаву неправдљески чети, тврдо уверени, да га бране уедно и у име своје доховине и народа свога, кои као чарсти бедеи у тежко ово доба стои уа уставног краља свога.

Ваше Величество! Заступство града, као позвани тужач чувства и жеља висококога становничтва главног града тробдне краљвине, сакупљено у седници својој од 19. М. и т. Г., немогаше у опасном овом времену на ино, него да Ваше цес. краљ. апостолско Величество у име целога грађанства о непоколебивости поданичке своје верности и едностии најискорније увери и вано пред цѣлим светом очигуе, да е приправно за пресени престола Вашег Величества и за обстанак монархиа — без ков једној мил. и доховини обстанка нема — у сваки час жртвовати све, то ест: живот и иметк свој.

Бог е неба нека чува и штита Ваше Величество; Бог е неба нека брани едностии и уставу Аустрије; Кои у осталом у поданичкој верности остаемо

Вашег Величества
(Нар. Пошине), најискорније заступство.

Аустрија.

Државно е министарство наредило, да се ђацима на техничим школама, кои свевольно у војску ступе, сведочбе е похвално издаду, на основу коих они у свако доба испате полагања могу, без да су обвезани проиисне таксе платити. У истом том случају могу се ђацима на средњим школама на основу досадашњих уселба семестралне сведочбе издати.

— Генерал Хабзениц јавио е по „Кор. Хавасу“ Н. В. цару, да е у стану са својом бригадом Хоштатајн прода свакоег напада бранити.

— Министарство рата наредило е, да се у будуће никаква жонда за попуњенје бригаде Балик у Хоштатајн нешља, нити да се од туа на допуст пуштаю. Поједина офандиража забранио е у садашњим околностима преко Пруске у Хоштатајн путовати, него морю тај пут преко Немачке учинити.

— „Н. е. Пр.“ јави, да ће се угарски сабор, ако се рат отвори, одложити, пак долае, да ће се сабору на пољу оставити, хоће ли он у том правцу штогод чини е обште неог побуђенија закључити, или ће остани, да влада сама то учини. Комисие могу међутим даљ радити. У колико су они гласови истинити, иди се и од туа, што им и сам поменути лист безуслвно неверуе.

— У Тиролској, јави горњи лист, у земљи вероисповедног еднства, гди се збили патриотично претанљ и у најмањ своје уушло, гди се ландшартј ерганзира, и гди се свако оружје лажа, има још доста люди, кои би предстојећи рат нешто по то у едностранно претеносни рат претворити хтели. Тако брисенски бискуп Ваентија представља своим днцезанима предстојећи рат овим речма: „Као год што е у изрези:“ „За Бога, цара и отачбину“ религија и политика, верност преа Богу и Н. В. земалском владару неразделимо едво е другим спочинано, исто тако морю служатеља цркве и државе едво другом рину вржити, кад се спасенија отачбине тиче. При предстојећем рату метнути су на коцку најважнија интереса християнске религије и католичке цркве. Узвешти те разлоге у изравањ нећете хтели пропустити, па да на дѣлу земалске обране и дѣлом учествујете.“

— Мер Кор.“ саопштава неколико случајева, кои жолостно савиј реалног кредита у Аустрији осветљаю: У Давовицу, (едном од најбогатих места у срезу Николсбург) продат е ових дана путем ексекуције едан виноград од по јотр земљ. На лиценцију дошло е трети лиценцанта, коима се још и изванка цена на од 345 фор. велика чинила, и зато нехтедоше ништа за виноград понудити. Тек изговораним актуара понуди едан од присуствуюћих 10 фор. ков се међутим на 17 фор. дотера, за коју е цену и грона продан, према му е права вредност 250—300 фор. У истом предѣлу продан е едночно едан доста велики грона на слободне руке за 1100 фор. а вредност му е права и покрај даншњих околности 3000 фор.

